

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, 16. december 2024

Orientering nr. 21/2024

Meningsmåling: Koalitionen mister sit flertal

En meningsmåling, som Spyr.fo den 4. december 2024 foretog for bladet Portal.fo og Blaðið Vikuskifti blandt 500 personer, viser, at oppositionspartierne Fólkaflokkurin og Sambandsflokkurin står til at kunne danne koalition med 17 mandater. De nuværende koalitionspartier står til en tilbagegang, hvor 42 pct. af vælgerne – mod 51,8 pct. ved valget i 2022 – ville stemme på et af partierne, såfremt der var valg i dag. Især Javnaðarflokkurin står til en tilbagegang på 2 mandater, svarende til 7 procentpoint.

Koalitionspartiet, Tjóðveldi, oplever en fremgang på 3,9 procentpoint svarende til 2 mandater i forhold til seneste meningsmåling den 11. september 2024. Partiet skiftede forperson den 25. oktober 2024, hvor landsstyrekvinde for social- og kulturanliggender, Sirið Stenberg, blev valgt som ny forkvinde, se Orientering nr. 17/2024. Tjóðveldi står til at få 17,1 pct. af stemmerne, hvilket er en tilbagegang på 0,6 procentpoint ift. valget i 2022, som dog ikke får indflydelse på antallet af mandater, der fastholdes på 6.

Koalitionspartiet Framsókn står til en tilbagegang på 2,2 procentpoint og 1 mandat ift. valget i 2022.

Parti	Lagtingsvalg dec. 2022	Spyr.fo 7. feb. 2024	Spyr.fo 5. maj 2024	Spyr.fo 11. sep. 2024	Spyr.fo 4. dec. 2024
Fólkaflokkurin	18,9 (6)	25,2 (8)	26,5 (9)	28,8 (10)	28,5 (9)
Sambandsflokkurin	20,0 (7)	26,3 (9)	22,5 (8)	22,3 (8)	23,0 (8)
Javnaðarflokkurin	26,6 (9)	19,7 (7)	19,4 (6)	20,4 (7)	19,6 (7)
Sjálvstýri	2,7 (0)	1,9 (0)	1,3 (0)	1,3 (0)	2,4 (0)
Tjóðveldi	17,7 (6)	15,9 (5)	17,0 (6)	13,2 (4)	17,1 (6)
Miðflokkurin	6,6 (2)	5,4 (2)	6,6 (2)	7,1 (2)	4,1 (1)
Framsókn	7,5 (3)	5,9 (2)	6,7 (2)	6,9 (2)	5,3 (2)
I alt	100,0 (33)	100,0 (33)	100,0 (33)	100,0 (33)	100,0 (33)

Formand for Fólkaflokkurin, Beinir Johannesen, får i målingen størst opbakning som kommende lagmand med 30,2 pct., mens 23,6 pct. peger på tidligere lagmand fra Sambandsflokkurin, Bárður á Steig Nielsen. 20,5 pct. peger på den nuværende lagmand, Aksel V. Johannesen og 13,9 pct. peger på Sirið Stenberg, Tjóðveldi, som kommende lagkvinde.

KVF-direktør opsagt efter usædvanlig sag

Tirsdag den 3. december 2024 oplyste bestyrelsen for Kringvarp Føroya (Færøernes public service-nyhedsstation, KVF), at man havde valgt at fritstille direktør Ivan Niclasen. Dette skete på baggrund af en sag, der oprindeligt startede i 2020, da Ivan Niclasen valgte at imødekomme en borgers ønske om at blive fritaget fra at betale licens. Ivan Niclasen har oplyst, at der forelå helt særlige omstændigheder, og at beslutningen blev truffet af hensyn til personalets sikkerhed, idet den pågældende borger havde fremsat trusler mod navngivne ansatte ved KVF. Ifølge internetmediet Frihedsbrevet.fo verserer der en straffesag mod den pågældende borger for trusler mod en anden færøsk offentlig myndighed. KVF-loven regulerer borgernes forpligtigelse til at betale licens og hjemler ikke KVF mulighed for at undtage borgere herfra. Ifølge bestyrelsen for KVF handlede den tidligere direktør derfor uden hjemmel, da han fritog borgeren fra at betale licens. Derudover mener bestyrelsen, at Ivan Niclasen burde have rådført sig med bestyrelsen om en beslutning af denne karakter. Bestyrelsen fik først kendskab til sagen sidst i november 2024 efter, at Frihedsbrevet.fo skrev om sagen.

Ivan Niclasen og bestyrelsen underskrev den 12. december 2024 en fratrædelsesaftale, som indebærer, at Ivan Niclasen fortsætter i KVF – først som rådgiver for ledelsen i seks måneder og derefter som programmedarbejder.

Bestyrelsen har ansat nyhedschef Katrin Petersen som midlertidig direktør for KVF. Stillingen som direktør vil blive slået op først i det kommende år.

Norge og Færøerne underskriver aftale om fordeling af sild

Fredag den 13. december 2024 underskrev Norge og Færøerne en aftale om fordeling af nordhavssild. Aftalen indebærer, at Færøerne får 10 pct. af den højst tilladte fangst (TAC), mens Norge får 64,18 pct. Det er første gang siden 2013, at nogle af kyststatsparterne i det nordøstlige Atlanterhav er blevet enige om fordelingen af sild. I 2023 blev parterne enige om, at TAC for 2024 for henholdsvis blåhvilling, nordhavssild og makrel skulle fastsættes i overensstemmelse med rådgivningen fra ICES om bæredygtig fangst, men blev ikke enige om fordelingsnøglen, hvorfor landene hver især har fastsat egne kvoter. Ifølge Havstovan (Færøernes Havforskningsinstitut) har fiskeriet efter makrel, blåhvilling og nordhavssild som følge af den manglende enighed om fordelingen af kvoterne de senere år ligget mellem 30 og 45 pct. over den videnskabelige rådgivning. I 2024 blev overfiskeriet af sild og blåhvilling dog reduceret med ca. 10 pct. Tidligere i år underskrev Norge, Storbritannien og Færøerne en aftale om fordeling af makrel. Da udtale landsstyremand for fiskeri, Dennis Holm, Tjóðveldi, i en pressemeddelelse, at aftalen gav ham forhåbninger om, at det med tiden vil lykkes at få de andre kyststater med i en aftale.

Årsstatistik 2023 fra Færøernes Politi

Færøernes Politi offentliggjorde den 5. december 2024 sin årsstatistik for 2023, som er udarbejdet i nyt format, og som kan læses [her](#). Statistikken er hovedsageligt baseret på antal anmeldelser og viser i disse tilfælde ikke, hvor stor en andel af disse anmeldelser, der har ført til sigtelser. Se dog ungdomskriminalitet nedenfor.

Fra statistikken kan fremhæves, at det samlede antal anmeldelser vedrørende overtrædelse af straffeloven, færdselsloven og andre særlove er steget med 14 pct. i perioden 2019 til 2023. Stigningen i antal anmeldelser efter straffeloven er i perioden på ca. 44 pct. og har hovedsageligt været inden for kategorierne berigelseskriminalitet og seksualforbrydelser. Til sammenligning ligger antallet af anmeldelser af straffelovsovertrædelser pr. 1.000 indbyggere i 2023 på 13,8 for Færøerne; 48,3 i Danmark og 79,4 i Grønland.

Statistikken for ungdomskriminalitet, dvs. hvor gerningspersonen har været mellem 15 og 17 år på gerningstidspunktet, opgøres på antal sigtelser. Der er sket et fald i ungdomskriminaliteten fra 2019 til 2023 inde for overtrædelser af straffeloven, færdselsloven og andre særlove på knap 40 pct. – især som følge af et fald i antallet af sigtelser for overtrædelser af færdselsloven.

I forhold til seksualforbrydelser er antallet af anmeldelser i perioden 2019 til 2023 for voldtægt steget fra 10 til 30, for børnepornografi samt andet kønsligt forhold til barn under 15 år steget fra 7 til 69 og for øvrige sædelighedsforbrydelser steget fra 27 til 80. Samlet er der for seksualforbrydelser tale om en markant stigning på over 300 pct. i perioden. Til sammenligning ligger antallet af anmeldelser af seksualforbrydelser pr. 1.000 indbyggere i 2023 på 3,3 for Færøerne; 1,8 i Danmark og 10,9 i Grønland.

Færøernes Politi oplyser, at den narkotikarelaterede kriminalitet på Færøerne har været stigende de seneste 7-8 år, selv om dette ikke kan aflæses i antallet af anmeldelser. Der tegner sig ifølge politiet et billede af et mere organiseret kriminelt miljø med mere omfattende og komplekse sager end for få år siden. Mængden af beslaglagte euforiserende stoffer er for visse kategorier steget betragteligt, herunder kokain og hash.

Endelig oplyses i statistikken, at Færøernes politi også løser andre sager, der ikke er direkte knyttet til retshåndhævelse, herunder at tage sig af personer, som er syge/hjælpeløse eller på anden måde har brug for hjælp. Der er tale om en stigning i disse sager fra 2019 til 2023 på ca. 115 pct.

Finansloven for 2025 forventes vedtaget i uge 51

Mandag den 16. december 2024 2.-behandler Lagtinget landsstyrets forslag til finanslov for 2025. Lagtingets finansudvalg har i sin betænkning delt sig i et flertal bestående af koalitionspartierne og et mindretal bestående af oppositionspartierne. Ifølge Lagtingets forretningsorden kan 3.-behandling af et lagtingslov-forslag først ske den anden hverdag, efter at 2.-behandlingen blev afsluttet.

Herleif Hammer udnævnt som direktør for Tjóðsavnið

Landsstyreområdet for social- og kulturanliggender har den 10. december 2024 offentliggjort, at Herleif Hammer, der siden 1. august 2017 har været ansat som direktør for Tjóðsavnið (Færøernes Nationalmuseum) i en åremålsstilling, er udnævnt som direktør for Tjóðsavnið med tiltrædelse den 1. januar 2025. Herleif Hammer er uddannet cand.phil. fra Færøernes Universitet og Aarhus Universitet og har en efteruddannelse i ledelse. Desuden er han formand for den færøske UNECSO-komite.